

ذره‌بین

اسارت بالباس‌های سوخته وقتی دل طاقت ماندن ندارد

«ابراهیم فخر» از رزمندگان و آزادگان دوران دفاع مقدس در سخنانی به ماجرای حضور در جبهه و اسارتش اشاره می‌کند. او می‌گوید: «خرداد ۱۳۶۱ پس از قبولی در امتحانات دوم راهنمایی، دو ماه شاگرد بنایی کردم تا اینکه شه‌ریور ۱۳۶۱ برای شرکت در دوره آموزشی نظامی به سپاه خمینی شهر رفتم. پس از ثبت‌نام برای آموزش به پادگان امام حسین(ع) خمینی شهر اعزام شدم. یک ماه آموزش فشرده نظامی دیدم و پس از پایان دوره از پدر و مادرم برای حضور در جبهه اجازه گرفتم که آنها مخالفتی نکردند، پس برای ثبت‌نام و اعزام به جبهه به سپاه مراجعه کردم و با دست‌کاری فتوکپی شناسنامه و تغییر سنم ثبت‌نام کردم.»

می‌ترسیدم قبول نشوم

موعد اعزام فرارسید. اول مهرماه ۱۳۶۱ برای اعزام به سپاه رفتم. همه نیروها آماده اعزام بودند. مسئول مربوطه اسم‌ها را یکی یکی می‌خواند و از فردموردنظر می‌خواست که بلند شود و سرپا بایستد تا قدوقواره‌اش را برانداز کند. نیروها را به دو گروه تقسیم کردند؛ یک گروه جهت اعزام به ایلام و یک گروه جهت اعزام به کردستان و بعضی‌ها را که جثه ضعیفی داشتند، از اعزام محروم می‌کردند.

نوبت من رسید. اسمم را که خواندند نفسم در سینه حبس شده بود. خیلی می‌ترسیدم مورد قبول واقع نشوم. شکر خدا اسمم را جزو نیروهای اعزامی به ایلام خواندند. خدا را شکر کردم که توفیق حضور در جبهه به من داده بود. با چند مینی‌بوس به سمت ایلام حرکت کردیم و در منطقه‌ای به نام میخک که ستاد فرماندهی بود، به گروه‌های مختلف تقسیم شدیم. من و چند نفر از دوستان به تپه‌ای به نام مهدی اعزام شدیم. در این منطقه عملیاتی انجام نمی‌شد، فقط به صورت نگهبانی از مرزها بود.

به خانه برگشتم، ولی طاقت ماندن نداشتم

بعد از حدود سه ماه که در این منطقه بودیم به ما تسویه دادند و آمدم خانه. پس از چند روز دوباره نیت کردم به جبهه بروم، این بار پدر و مادرم گفتند که کافی است، صبر کنیم تا برادرم حسن که از من بزرگ‌تر بود و در کردستان خدمت می‌کرد، بیاید، بعد بروم. ولی با اصرار من راضی شدند. برای ثبت‌نام و اعزام دوباره به سپاه رفتم و موعد رفتن فرارسید.

روز چهارشنبه ۱۰ بهمن ۱۳۶۱ در منطقه عملیاتی فکه، رزمندگان پس از چند ماه آموزش آماده عملیات بزرگ والفجر مقدماتی می‌شدند. من هم که مدت سه ماهی بود در منطقه حضور داشتم، عضو دسته دوم گروهان سوم گردان محمد رسول الله(ص) از تیپ تازه‌تاسیس روح‌الله خمینی شهر بودم. فرمانده دسته ما اسدالله حدادیان و معاون وی نیز فاضل رضایی بود. فرماندهی گردان برعهده برادر مرتضی بختیاری و فرماندهی تیپ با برادر پورکاظم بود. من در دسته به عنوان کمک آرپی‌جی ۷ بودم. آرپی‌جی‌زن دسته ما امید علی صالحی بود، من و موسی صالحی نیز کمک‌هایش بودیم. هر چه به شب نزدیک‌تر می‌شدیم، شوق و اشتیاق رزمندگان جهت شرکت در عملیات افزونی می‌یافت.

شب عملیات فرارسید

طبق نقشه‌های عملیاتی که ما را توجیه کرده بودند، هدف از عملیات ورود به شهر العصاره عراق بود. از آنجا که فاصله تا مرز عراق و رسیدن به شهر العصاره حدود ۴۰ کیلومتر بود، قرار بر این شد تیپ‌های لشکر نجف اشرف به صورت زرهی (با تانک و نفربر) مسیر مورد نظر را طی کنند و صبح زود به ورودی شهر که از بی‌پل غزلیه رد می‌شد، برسند و لشکرهای دیگر شامل ولی‌عصر(عج) و عاشورا از دو طرف این لشکر را حمایت کنند.

نماز مغرب و عشا خوانده شد گردان‌ها آماده حرکت بودند. هر دسته سوار بر یک نفربر. با اعلام فرمانده لشکر حرکت آغاز شد. پس از حدود یکی دو ساعت حرکت به سمت عراق، روی جاده آسفالت مرزی یک درگیری بین گردان ما با عراقی‌ها پیش آمد که توانستیم با موفقیت این درگیری را با پیروزی پشت‌سر بگذاریم و به راه خود ادامه دادیم. هنگام اذان صبح یا کمی پس از آن بود که فرمانده گردان از طریق بی‌سیم اعلام کرد محاصره شده‌ایم، باید به هر طریقی که می‌توانید از محاصره نجات پیدا کنید. نفربری که ما سوار آن بودیم از ستون خارج شد و به سمت عقب حرکت کرد.

هنگام اسارت رسید

در هنگام بازگشت به دلیل تاریکی هوا و عدم دید کافی داخل کانالی که عراقی‌ها کنده بودند، افتادیم. سریع از کانال بیرون آمدیم و به سمت جاده آسفالت مرزی حرکت کردیم. به جاده که رسیدیم دیدیم یک نفربر دارد می‌رود، دست تکان دادیم ایستاد. ما هم سوار شدیم متعلق به نیروهای یزد بود. در حال حرکت رسیدیم به یکی از پاسگاه‌های مرزی و عراقی‌ها نفربر ما را آرپی‌جی زدند و نفربر آتش گرفت. افرادی که روی آن بودند، سریع آمدند پایین. من داخل بودم تا خواستم بیرون بیایم لباس‌هایم آتش گرفت. فکر کردم دیگر مردام، خودم را از بالا به زمین انداختم و برادران با ریختن خاک روی من، لباس‌هایم را خاموش کردند. همه لباس‌هایم سوخته بود، تنها یک جفت بوتین نیمه‌سوخته به پاهایم مانده بود. عراقی‌ها ما را محاصره کردند و اسیر شدیم. من درد داشتم و پاهایم می‌سوخت.

مروری بر ۶ عملیات بزرگ دفاع مقدس در دی ماه

از کربلای ۵ تا بیت المقدس ۲

📌 **شهروند** | از ۱۹ عملیات بزرگ که رزمندگان اسلام در طول جنگ تحمیلی انجام دادند، ۶ مورد در دی به وقوع پیوست که از آن میان می‌توان به عملیات کربلای ۵ اشاره کرد که به دلیل شمار فراوان تلفات انسانی و خشونت جنگی، بزرگ‌ترین درگیری در جنگ هشت ساله به شمار می‌رود. شش مورد شامل عملیات‌های کربلای ۴، محمد رسول الله(ص)، کربلای ۵، طفره ۵، کربلای ۶ و بیت المقدس ۲ در ماه‌دی به وقوع پیوستند که در زیر به زمان وقوع و منطقه‌ای که عملیات در آن صورت گرفته است، اشاره می‌شود.

عملیات کربلای ۴

این عملیات سوم دی‌ماه سال ۱۳۶۲ در منطقه غرب اروندرود جنوب خرمشهر در غرب جزیره مینو انجام شد، امامتاسفانه با لوفتن طرح عملیات پیش از آغاز آن توسط هوایی‌ماهای اوآکس، مسدودکردن حفر کانال در معبر اصلی محور پورکردن آن با مازوت جهت زمین‌گیرکردن نیروهای ایرانی به شکست بدی منجر شد و جزئی از خاطرات تلخ فرماندهان دوران دفاع مقدس به شمار می‌آید. اما از سوی دیگر، میزان تلفات و ضایعات واردشده بر دشمن یعنی قابل توجه بود که شامل حدود ۸ هزار کشته و زخمی، حدود ۶ اسیر، انهدام حدود ۷۰ دستگاه زرهی، مکانیزه و خودرو، انهدام تعداد زیادی سلاح سبک و نیمه‌سنگین می‌شود. این عملیات با رمز عملیات «محمد رسول الله(ص)» در جزایر دهانه شمال غربی خلیج فارس، جنوبی‌ترین محور جنگ با حمایت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و با هدف تهدید شهر بصره از زسمت جنوب و تصرف جزیره ام‌الرصاص و ابوالمخبیط عراق و محاصره نیروهای دشمن در شبه جزیره انجام شده بود.

عملیات محمد رسول الله(ص)

۱۲ دی‌ماه ۱۳۶۰ عملیات محمد رسول الله(ص) با رمز «لا اله الا الله، محمد رسول الله» در محور نوسود - طویله به صورت نیمه گسترده با فرماندهی مشترک انجام شد. این عملیات که از عمیات‌های موفق سال‌های ابتدایی دوران دفاع مقدس است، با هدف انسداد دالان‌های ورودی عناصر ضدانقلاب، پاکسازی و تأمین امنیت شهرهای مرزی در منطقه اورامانات، تصرف چندین ارتفاع و روستای منطقه و تصرف شهر طویله عراق صدر منطقه عملیاتی غرب نوسود انجام شد. رزمندگان باید در این عملیات از دو محور مریوان و پاوه وارد عمل شده و ضمن آزادسازی بخشی از ارتفاعات منطقه - در محدوده بین نوسود و مریوان - و نیز انهدام دشمن، شهر طویله عراق و چند روستا را به تصرف درآورند. پنج محور مریوان - به فرماندهی حاج احمد متوسلیمان - ماموریت داشت تا ضمن آزادسازی ارتفاعات شنگادور، توالی (پنج قله)، دره تاریک، جانبازان و ملقه پیشقله، شهر طویله را تصرف و تأمین کند. رزمندگان خودی پس از اقامه نماز مغرب و عشا به طرف اهداف تعیین شده حرکت کردند و پس از چندین ساعت کوه‌پیمایی، عملیات در بامداد روز بعد با رمز مبارک «لا اله الا الله، محمد رسول الله» آغاز شد. اگرچه دشمن در این پاتک‌ها متحمل خسارات سنگینی شد، لیکن کمبود توان خودی و عدم جایگزین شدن نیروهای تازه نفس ادامه عملیات را غیرممکن کرده بود. لذا حدود ساعت ۱۶ دستور عقب‌نشینی صادر شد.

آغاز عملیات عظیم کربلای ۵

عملیات کربلای ۵، ۱۹ دی سال ۱۳۶۵ در منطقه عمومی شلمچه و شرق بصره آغاز شد. این عملیات با رمز «یا زهرا(س)» در محور شلمچه - کانال ماهی به صورت گسترده در تاریخ ۱۹ دی ۱۳۶۵ به فرماندهی سپاه جهت فتح بصره شروع شد. هدف نهایی این عملیات تسخیر شهر بصره بود. این عملیات به دلیل شمار بسیار بالای تلفات و نیز خشونت جنگی فراوان، بزرگ‌ترین درگیری در جنگ هشت ساله به شمار می‌رود. تلفات بسیار زیاد این عملیات مقدمه‌ای شد بر پایان جنگ ایران و عراق. رزمندگان سپاه اسلام برای آزادسازی مناطق تحت اشغال و دفع تجاوز دشمن و به منظور دستیابی به اهداف والای خود، اقدام به انجام عملیات کربلای ۵ در این منطقه کردند. این عملیات در تاریخ نوزدهم دی‌ماه ۱۳۶۵ با رمز مبارک «یا زهرا(س)» در منطقه شلمچه و شرق بصره آغاز شد. این

عملیات کربلای ۵ اقتدار جهانی برای ملت ایران و امت اسلامی است

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس در بیانیه‌ای با گرامی‌داشت سالروز عملیات پیروزمند و غرورانگیز کربلای ۵، آن را اقتدار جهانی برای ملت ایران و امت اسلامی دانست.

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس و شباهت‌های طوفان‌الاقصی با آن را نویدبخش فتح قله‌های ممتاز پیشرفت و اقتدار جهانی برای ملت ایران و امت اسلامی دانست. عملیات کربلای ۵، مدت کوتاهی پس از شرایط سنگین و دشوار ناشی از عملیات کربلای ۴ در بامداد ۱۹ دی‌ماه سال ۱۳۶۵ با رمز مقدس یا زهرا (سلام الله علیها) در منطقه مهم و حساس شلمچه و شرق بصره آغاز و به دلیل پیامدها و دستاوردهای بزرگ، در تاریخ هشت سال دفاع مقدس ماندگار و نرزد نظریه پردازان حوزه‌ها نظامی یافته و مورد توجه و تجزیه و تحلیل واقع شده است. این بیانیه می‌افزاید: «این عملیات که با شجاعت و رشادت‌های وصف‌ناشدنی رزمندگان اسلام و مدیریت و فرماندهی هوشمندانه امام راحل(ره) منجر به شکست شدن خطوط دفاعی و دژهای مستحکم دشمن یعنی شد، تلاوم جنگ تحمیلی را تحت تأثیر پیامدهای راهبردی خود قرار داد.» در ادامه، این بیانیه فروریختن خطوط دفاعی موسوم به «ماژیلو» و «مارپو» در عملیات کربلای ۵ توسط رزمندگان سلحشور و فدakar اسلام را یکی از افتخارات ملت ایران در هشت سال دفاع مقدس قلمداد و تصریح کرده است: «عملکرد موفق و حیرت‌انگیز رزمندگان اسلام در عملیات کربلای ۵ که توانایی‌ها و قابلیت‌های نظامی ارتش یعنی صدام را با چالش‌ها و مخمصه‌های جدی مواجه

عملیات کربلای ۵ در تاریخ

نوزدهم دی‌ماه ۱۳۶۵ با رمز مبارک «یا زهرا(س)» در منطقه شلمچه و شرق بصره آغاز شد. این عملیات نتایج مختلفی را در پی داشت. موقعیت سیاسی و نظامی عراق تضعیف شد و در نتیجه حملات گسترده این کشور به مراکز اقتصادی، صنعتی و مسکونی ایران بار دیگر یکی از زنده‌ترین تجارب نظامی خود را کسب کرد. تلاش‌های بین‌المللی برای پایان دادن به جنگ افزایش یافته و به تصویب قطعنامه ۵۹۸ که در آن برای اولین بار تا حدودی نظریات جمهوری اسلامی ایران لحاظ شده بود، در شورای امنیت سازمان ملل انجامید. از سوی دیگر، حضور گسترده نظامی آمریکا و متحدین آن در خلیج فارس آغاز شد و یکی از هوایی‌ماهای مسافربری ایران توسط ناوگان آمریکا اساقط شد.

عملیات نامنظم طفره

این عملیات ۲۲ دی‌ماه سال ۶۶ در عمق ۲۰۰ کیلومتری استان‌های کرکوک، دهوک و دیاله عراق آغاز شد. رزمندگان طی این عملیات موفق شدند ۳۶ پایگاه حفاظتی دشمن بر بلندی‌های مشرف بر شهر «دیرلوک»، مرکز فرماندهی و ستاد ترابری - مهندسی و مختابراتی لشکر عراق، پایگاه و پاسگاه‌های دشمن در مسیر شهرهای «شیلادیزه» و

«عمادیه» و مراکز دولتی و نظامی دشمن از جمله مراکز استخبارات حزب بعث در منطقه را منهدم ساخته و تعدادی از تجهیزات و ادوات دشمن را نابود کنند. همچنین در این عملیات چهار گردان حفاظتی شهر دیرلوک عراق متلاشی شده و ۲ هزار نفر از نیروهای دشمن کشته، زخمی و اسیر شدند. سه دستگاه نفربر زرهی، یک قبضه ضد هوایی، دو قبضه خمپاره انداز، صدها قبضه سلاح سبک و مقدار فراوانی مهمات دشمن نیز به دست نیروهای خودی افتاد.

عملیات کربلای ۶

عملیات کربلای ۶ در روز ۲۳ دی سال ۱۳۶۵ با رمز یا فاطمه الزهرا(س) در منطقه عمومی سومار (به وسعت تقریبی ۱۰۰ کیلومترمربع) آغاز شد. تاریخ اجرای عملیات کربلای ۶، چهار روز پس از اجرای عملیات کربلای ۵ در منطقه شلمچه اجرا شد. دشمن در این عملیات با بمباران وسیع شیمیایی منطقه عملیاتی از جمله بیمارستان صحرایی سومار سعی در جلوگیری از پیشروی رزمندگان ارتش اسلام کرد. هر چند در این عملیات هدف‌های پیش‌بینی شده تأمین نشد، اما ۴۰ کیلومترمربع از خاک میهن اسلامی آزاد و پشتیبانی از عملیات کربلای ۵ در منطقه شلمچه با موفقیت انجام شد.

آغاز عملیات دلیرانه بیت المقدس ۲

هنگامی که شهر «قاو» سقوط کرد، وضعیت موشک‌باران تهران و شهرهای ایران از سوی دشمن فروکش کرده بود. پس از گذشت یک ماه از این بحران، عملیات «بیت‌المقدس ۶» در محورهای کوهستانی و برف‌پوش شمال شهر «ماووت» کردستان عراق و مشخصاً بلندی‌های «شیخ محمد»، «آسوس» و «آستروک» صورت گرفت که به آزادی این بلندی‌های مشرف بر سد و شهر «دوکان» عراق و در منطقه‌ای به گسترده‌گی ۶۵ کیلومترمربع انجام میدو با انجام موفقیت‌آمیز و کم‌تلفات این عملیات، تمام اهداف مورد نظر تصرف و تأمین شد. این عملیات ۲۵ دی‌ماه سال ۱۳۶۶ با هدف پیشروی و استقرار مناسب نیروها در شمال منطقه سلیمانیه عراق و تکمیل عملیات انجام شده در منطقه عملیاتی ماووت و امکان خروج معارضان کرد عراق از مناطق تحت هجوم ارتش عراق و با رمز «یا امیرالمومنین(ع)» انجام شد.